

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Maria Huizi Apezetxea

*Berastegi,
Gipuzkoa
(1933)*

Aurkibidea

Biografia

Goizuetan jaio zen 1933an. Berastegiko Intza baserriko Pedro Lecearekin ezkondu eta bertan bizi izan da orduetik. Aitarengandik ikasita bertso zahar ugari dakizki. Senarrarekin batera egin zitzaion elkarrizketa.

Zintak

BRS-011

- **Proiektua:** Berastegiko ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane
- **Data:** 2009-06-16
- **Iraupena:** 60 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Etxeberria, Eider
- **Transkribatzailea(k):** Diaz, Josu

Pasarteak

1. Aurkezpena

- **Erref:** BRS-011/001
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:01:46
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserría » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Noiz eta non jaio ziren azaltzen dute. Pedrok txikitatik egin izan du lan baserrian, bestelako lan txikiren bat kenduta. Lehen ganadu asko edukitzen zuten.

Transkripzioa

- Bueno pixkat hasieran jasotzeko bakarrik: zuk, Pedro, esan duzu...
- Pedro bai, Pedro.
- Larogei urte...
- Larogei, abendun.
- Aurten, ezta? Abendun.
- Bai, aurten bai
- Abendun ze egunetan?

- "Ocho de diciembre"
 - [MARIA] Hillen zortzien Ama Birjiña egunen
 - Ama Birjiña egunean?
 - Bai.
 - Orduan bale, eta zuk esan duzu hirurogeita hamasei?
 - Nik hirurogeita hamasei hamabosten, abendun hamabosten, "quince de diciembre", osea hil bateko gera bik, [...] lau urten diferentzia, baiño hil baten jaiok.
 - Antzeko ordun.
 - Bai.
 - Eta zein da hemengoa bertakoa?
 - [PEDRO] Ni, ni naiz hemen bertakoa, bai, hemen jaio eta hemen hazitakoa.
 - Intze?
 - Intza bai Intza baserri, Intza baserri, bai.
 - Hemen jaiotakoa zara, orduan?
 - Bai, bai, bai.
 - Eta mutikotatik baserrian lan egin behar...
 - [PEDRO] Erabat baserriko lana guk, ez gara iñun kanpoan aritu [...] Bueno obratan ta teillatutan ta bai, baiño gaiñerakuan fabriketan ta iñongo industrin ez. Etxen baserrin ganau asko izaten gendun lehen ta, ardi ta, azienda asko.
 - Ze auzo da hau?
 - Izotzalde.
 - A, hau da Izotzalde.
 - Izotzalde, bai, izena du.
 - Eta orduan ganadu asko eukitzen zenduen.
 - Bai, lehen bai, lehen etxen zortzi behi ta're eukitzen giñun, esnea ateratzen giñun lehen, ta txekorrak eta danak, ta txerri-saille ere bai, ta hola, baserriko gauzak holaxen izaten zien, bai, bai. Kanpoa joan ez gera, etxen saiatu behar ta etxen, etxeko lanetan. Oain ez, oain ya aspalditxo jubilatuta gare, ta oain ez dago. Bi behi badauzkagu baiño, been txekorrak hortxe daude kanpoan, baiño gaiñerakoan ez dago aziendik ezer. Oilok [...]

2. Hotelean lanean, eta gero Berastegira

- **Erref:** BRS-011/005
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:06:04. **Bukatu:** 00:06:54
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Taberna giroa » Hotelak eta pentsioak
- Lanbideak » Neskameak

Laburpena:

Azken udan hotel batean aritu zen lanean. Eta handik Berastegira joan zen.

Transkripzioa

- Gero azkeneko udara ein nun, zeren Hostal San Antonio edo Paradorren, handik beti goraxeo, Urnieta aldexeo, kaxko baten, oain erre zuela esan zuen hura're, ez dakit nola, hotela zan, azken udaran in nun, bai.
 - Eta gero handik ya hona?
 - Handik Berastegira, Berastegira.
 - [PEDRO] Handik etorri zan bai, bai.
 - Orduan Goizuetan hogeitaz urtera arte egon ziñan?

- Bai, bai, hogeitun urte inda jun nintzan, han hogeitun urtea arte baserrin hantxe.
- [PEDRO] Bai, bai, hogeita zortzi urte ezkondu zanen zittun honek, nik hogeita hamabi.

3. Janaria gerraostean

- **Erref:** BRS-011/007
- **Iraupena:** 0:01:12. **Hasi:** 00:09:03. **Bukatu:** 00:10:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Elikadura » Jatekoa eta edatekoa
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean

Laburpena:

<p>Ogia ekonomikan egiten zen etxean gerra aurretik. Gerraostean, gosete handia izaten zen, eta taloa jaten zuten gehienbat. Gazta eta mamia ere ez zitzairen falta izaten. Kaletik baserrira joaten zen jendea janari eske.</p>

Transkripzioa

- [PEDRO] Ogie ere, garie errotan iho ta etxen itten zan ta ordun ekonomikan ta labetan ta itten zan, etxen itten zan ogie. Gerra ondore hortako kontuk. Hoi ya, geo ez, geo gerra ondore hartan gosete handia zan, ta zerbait behar zan, ta taloa. Artoa ere asko itten zan ta.
- [MARIA] Gure gazte denbon gu dena taloa izaten gendun: goizen taloa, eguardin taloa, atsalden taloa, gauen taloa. Gaztaiña errek eta esnea ta hola gauen, gaztain garaien, bai, dena holaxe, gu...
- Hori izaten zen orduan janari inportantena, ez?
- [MARIA] Bai, janari sana, sana, janari sana. Gazta etxen izaten gendun, nahiko gazta izaten gendun, ardi gazta.
- [PEDRO] Ardi asko ta...
- [MARIA] Gero mamia ere nahiko izaten gendun etxen, ta kanpotik'e jende asko juten zian gure etxea behintzat han baserria. Gazura gazta ondoko esnea [...] atera ta gazta zaharra jatea, jende asko juten zan, bai, baserria asko juten zan ordun, garai haitan, gu gazte giñela.

4. Eskola txikitan

- **Erref:** BRS-011/012
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:20:36. **Bukatu:** 00:21:53
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Maisu-maistrak
- Euskara » Euskararen egoera
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Maria ere oso gutxi joaten zen eskolara, lan asko zegoelako baserrian. Zarauzko maistra bat izan zuen, euskalduna. Eskola euskaraz ematen zuten.

5. Dotrina

- **Erref:** BRS-011/014
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:22:41. **Bukatu:** 00:24:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Dotrina buruz ikasi zuten. Orduko apaiz batekin nola ikasi zuten azaltzen du Pedrok. Bai eskolan, bai handik kanpo ikasten zuten. Orduan dotrina oso garrantzitsua zen. Gaur egungo egoerarekin alderatzen dute ordukoa.</p>

6. Elizaren pisua gizartean

- **Erref:** BRS-011/015
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:24:21. **Bukatu:** 00:26:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Kongregazioak
- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Eliza inportantea zen orduan. Sarritan joan behar izaten zuten elizara. Kongregazioez hitz egiten dute. Elizak esandakoa ez betetzeagatik, zer zigor izaten zituzten kontatzen dute.</p>

7. Elizak agindutako janzkerak

- **Erref:** BRS-011/016
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:26:30. **Bukatu:** 00:28:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Elizara joateko eta lutoa zenean nola jantzi behar izaten zuten azaltzen dute. Lutoa zenean, askotan arropa tindatu egin behar izaten zen. Urte t'erdi bi urtean eramaten zuten lutoa

8. Argia eta ura

- **Erref:** BRS-011/018
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:29:46. **Bukatu:** 00:32:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Arropa garbitzea

Laburpena:

<p>Lehen ez zuten urik etxean, eta argia berandu jarri zuten. Nola moldatzen ziren ura etxera ekartzeko eta arropak garbitzeko kontatzen dute. Xaboa izaten zuten, baina lixi-ura izaten zuten, arropa zuria egosi eta garbitzeko. Xaboi-hautsak botatzen zitzaizkion, eta gero kanpoan zabaltzen zuten arropa.</p>

9. Etxeko garbitasuna

- **Erref:** BRS-011/019
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:32:18. **Bukatu:** 00:33:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Dena eskuz egin behar izaten zuten, eta lana gogorragoa zen. Etxeko garbitasuna nola egiten zuten azaltzen dute.

10. Kantak eta bertsoak

- **Erref:** BRS-011/020
- **Iraupena:** 0:07:26. **Hasi:** 00:33:45. **Bukatu:** 00:41:11
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Mariaren aita oso alaia zen, eta bertso eta kantu asko zekizkien. Mariak beregandik asko ikasi zuen. Frantses euskaldunen kantuak ziren. Mariak abestu egiten du.

11. Kantuak belaunaldiz belaunaldi

- **Erref:** BRS-011/023
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:44:39. **Bukatu:** 00:45:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

20 urte zituenerako ikasi zituen kantu horiek. Bere aitak entzunda ikasiko zituen kantuak. Goizuetan bertsoarako zaletasun handia zegoen. Lehen entzunda ikasten zen, ez baitzekiten irakurtzen eta idazten.

12. Errekan jolasean

- **Erref:** BRS-011/030
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:51:39. **Bukatu:** 00:52:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak

Laburpena:

Txikitan erreka joaten ziren amuarrainak harrapatzera eskuz. Errekan hartzen zuten bainua. Uretan ibiltzen ziren jolasean.

13. Nola ezagutu zuten elkar

- **Erref:** BRS-011/032
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:53:20. **Bukatu:** 00:53:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Hernanin ezagutu ziren, Maria han neskame zegoela. Pedrok aitzakiaren bat izaten zuen Hernanira joateko, eta hala ezagutu zuen Maria.

14. Dotrinaren garrantzia

- **Erref:** BRS-011/034
- **Iraupena:** 0:01:40. **Hasi:** 00:22:41. **Bukatu:** 00:24:21
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Dotrina
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

<p>Dotrina buruz ikasi zuten. Orduko apaiz batekin nola ikasi zuten azaltzen du Pedrok. Bai eskolan, bai handik kanpo ikasten zuten. Orduan dotrina oso garrantzitsua zen. Gaur egungo egoerarekin alderatzen dute ordukoa.</p>

15. Elizaren pisua gizartean

- **Erref:** BRS-011/035
- **Iraupena:** 0:02:09. **Hasi:** 00:24:21. **Bukatu:** 00:26:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Sexua eta generoa » Genero berdintasuna
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizarekin lotutako pertsonak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizkizunak eta otoitzak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Kongregazioak
- Ohiturak eta bizimodua » Erljioa » Elizaren indarra

Laburpena:

<p>Eliza inportantea zen orduan. Sarritan joan behar izaten zuten elizara. Kongregazioez hitz egiten dute. Elizak esandakoa ez betetzeagatik, zer zigor izaten zituzten kontatzen dute.</p>

16. Elizak agindutako janzkerak

- **Erref:** BRS-011/036
- **Iraupena:** 0:01:47. **Hasi:** 00:26:30. **Bukatu:** 00:28:17
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Erlijioa » Elizaren indarra
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu

Laburpena:

Elizara joateko eta lutoa zenean nola jantzi behar izaten zuten azaltzen dute. Lutoa zenean, askotan arropa tintatu egin behar izaten zen. Urte t'erdi bi urtean eramaten zuten lutoa

17. Argia eta ura

- **Erref:** BRS-011/038
- **Iraupena:** 0:02:32. **Hasi:** 00:29:46. **Bukatu:** 00:32:18
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Argindarra eta ura
- Herria, azpiegitura » Berrikuntzak » Aparatuak, objektuak
- Baserría » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua
- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Lehen ez zuten urik etxean, eta argia berandu jarri zuten. Nola moldatzen ziren ura etxera ekartzeko eta arropak garbitzeko kontatzen dute. Xaboa izaten zuten, baina lixi-ura izaten zuten, arropa zuria egosi eta garbitzeko. Xaboi-hautsak botatzen zitzaizkion, eta gero kanpoan zabaltzen zuten arropa.

18. Etxeko garbitasuna

- **Erref:** BRS-011/039
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:32:18. **Bukatu:** 00:33:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Jantzi eta orraztu » Garbitasun pertsonala

Laburpena:

Dena eskuz egin behar izaten zuten, eta lana gogorragoa zen. Etxeko garbitasuna nola egiten zuten azaltzen dute.

19. Kantak eta bertsoak

- **Erref:** BRS-011/040
- **Iraupena:** 0:07:26. **Hasi:** 00:33:45. **Bukatu:** 00:41:11

- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Kultura » Musika
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Mariaren aita oso alaia zen, eta bertso eta kantu asko zekizkien. Mariak beregandik asko ikasi zuen. Frantses euskaldunen kantuak ziren. Mariak abestu egiten du.

20. Kantuak belaunaldiz belaunaldi

- **Erref:** BRS-011/043
- **Iraupena:** 0:00:59. **Hasi:** 00:44:39. **Bukatu:** 00:45:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak
- Iritziak » Antzinako bizimoduari buruzkoak

Laburpena:

20 urte zituenerako ikasi zituen kantu horiek. Bere aitak entzunda ikasiko zituen kantuak. Goizuetan bertsoarako zaletasun handia zegoen. Lehen entzunda ikasten zen, ez baitzekiten irakurtzen eta idazten.

21. Errekan jolasean

- **Erref:** BRS-011/050
- **Iraupena:** 0:01:17. **Hasi:** 00:51:39. **Bukatu:** 00:52:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Bainuak, errekek eta uretako jolasak

Laburpena:

Txikitan errekarra joaten ziren amuarrainak harrapatzera eskuz. Errekan hartzen zuten bainua. Uretan ibiltzen ziren jolasean.

22. Nola ezagutu zuten elkar

- **Erref:** BRS-011/052
- **Iraupena:** 0:00:36. **Hasi:** 00:53:20. **Bukatu:** 00:53:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Bikote kontuak » Ligatzea

Laburpena:

Hernanin ezagutu ziren, Maria han neskame zegoela. Pedrok aitzakiaren bat izaten zuen Hernanira joateko, eta hala ezagutu zuen Maria.

23. Euskararen ñabardurak

- **Erref:** BRS-011/055
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:55:33. **Bukatu:** 00:58:50
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Hernanin neskame egon zenean, etxezoek beti erdaraz egiten zuten, nahiz eta euskaldunak ziren. Goizuetako azentua nabari zaio Mariari, baina erraz ulertzen zaio. Tolosa aldera hizkera garbia eta polita dela esaten dute. Berastegiko hizkera hizkera nafarrarekin nahastu egiten du jendeak. Ez dago alderik hizkeran herriaren barruan. Ondo bereizten dira Gipuzkoako hainbat hizkeran. Gertuko herrien arteko hizkerak desberdinak diren adibide ugari ematen ditu.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-03-30

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com